Inbjuden arkitekttävling om

Höghus m m i Sollentuna

Juryns utlåtande

2002-03-07

Event Estate

Om tävlingen

Tävlande

Event Estate AB, ett av Skanska helägt dotterbolag - i samråd med Sollentuna kommun, SAR och LAR - inbjöd i november 2001 följande fyra arkitektföretag till en tävling om utformningen av ett höghus med bostäder, expansion av ett parkeringshus med kontor och bostäder samt mellanliggande torg i anslutning till Sollentunamässan:

- Arkitekturkompaniet AB, Göteborg
- Berg Arkitektkontor AB, Stockholm
- Snøhetta AS, Oslo
- Wingårdh arkitektkontor AB, Göteborg/Stockholm

Syftet med tävlingen är att få fram ett förslag som kan utgöra del av underlaget för ny detaljplan. Avsikten är att vinnande arkitektföretag ska anlitas för fortsatt bearbetning och projektering under förutsättning att den nya detaljplanen antas.

Inlämnade förslag

Inom utsatt tid, senast 2002-01-30, lämnades fyra förslag in, i enlighet med tävlingsprogrammet anonyma och med ett av förslagsställaren valt motto som identitetsmärke:

- **”1, 2 - tree”**
- **”Ett par torn”**
- **”micro”**
- **”Solvinge”**

Jury

Förslagen har bedömts av en jury bestående av

• Boris Culjat	arkitekt SAR utsedd av SAR, ordförande
• Torbjörn Suneson	arkitekt LAR, utsedd av LAR
• Jan Enfors	stadsarkitekt, Sollentuna kommun
• Lars Keski-Seppälä	Plan- och exploateringsavd. Sollentuna kommun
• Olle Huusko	Skanska (Event Estate AB)
• Tobias Hinderson	Skanska (Event Estate AB)
• Leif Dahlén	Sollentunamässan

Juryns sekreterare har varit arkitekt SAR Thomas Nordberg, SAR Tävlingsservice.
Tävlingsfunktionär har varit Björn Nordin, Event Estate AB.

Juryns bedömning har kompletterats med att Skanska Teknik har undersökt stomstabilitet, yteffektivitet, intäkter och produktionskostnader för de olika förslagen; Skanska Nya Hem har gjort en marknadsanalys av förslagen utifrån tilltänkta målgrupper, och Sweco/FFNS har gjort en solstudie.

Tävlingsuppgiften

Tävlingsuppgiften och dess förutsättningar redovisas kortfattat i tävlingsprogrammet och framför allt i ett bilagt förslag till detaljplan (nov 2001) för mässområdet mellan Bagarbyvägen och järnvägen.

Tävlingsuppgiften omfattar tre sammanhängande delar:

1. Ett **höghus** vid mässbyggnadens västra gavel. Huset ska vara ca 100 m högt, ha en area om 600 – 800 kvm BTA/plan och innehålla s k combo-bostäder.
2. Komplettering av det nybyggda, blivande parkeringshuset i **kv. Trollvagnen** med s. k. combo-bostäder genom på- och/eller kringbyggnad
3. **Torget** mellan höghuset och kv. Trollvagnen, intill Turebergsleden i Malmvägens södra fond.

Tävlingsuppgiften ska ses som ett första steg att utveckla både Sollentunamässan och Sollentuna centrum

Syftet med detaljplanen är att skapa förutsättningar för en fortsatt utveckling av Sollentunamässan väster om järnvägen, som är förenlig med kommunens mål och visioner, så som de kommer till uttryck i gällande kommunplan. De övergripande målen för planläggningen är att ge förutsättningar för följande:

- Bidra till den sociala uthålligheten i Sollentuna Centrum, bl a utmed Malmvägen, genom att skapa nya mötesplatser och ge liv till offentliga platser.
- Bidra till en ökad ekologisk uthållighet.
- Bidra till den ekonomiska uthålligheten genom att underlätta nyföretagande och förstärka Sollentuna Centrum.
- Bidra till ett mer stadsmässigt och estetiskt tilltalande Sollentuna Centrum, med medvetenhet om sambanden med utvecklingen i Kista och Häggvik, liksom regionen i övrigt.
- Undvika att trafiken på lokalgatunätet ökar, dvs Malmvägen och Kanalvägen, genom att lasttrafik liksom annan trafik till och från mässan sker från Turebergsleden.

Vidare framhålls bl a:

- att den nya bebyggelsen ska bilda en ny stadsfront mot Turebergsleden, vilket innebär att bebyggelsen måste utformas med en framsida mot leden. På plankartan markeras att det sydvästra hörnet av kv. Trollvagnen skall ha fasad i direkt anslutning till Turebergsledens norra sida.
- att karaktären på Turebergsleden skall förändras från led till boulevard för att bättre överensstämma med den stadsutveckling som är önskvärd.
- att det skall vara inbjudande att gå utmed gatorna i området.
- att det för lokalklimatet och upplevelsen av närmiljön kan finnas fördelar med en sockelvåning som har en större utbredning än höghusets högdel.

Bedömningskriterier

I tävlingsprogrammet angavs följande kriterier för bedömningen:

- Byggnadernas och platsens funktionella koncept
- Relation till omgivande bebyggelse och landskap
- Förhållande till buller, sol och vind

Förslagen

”1, 2 - tree”

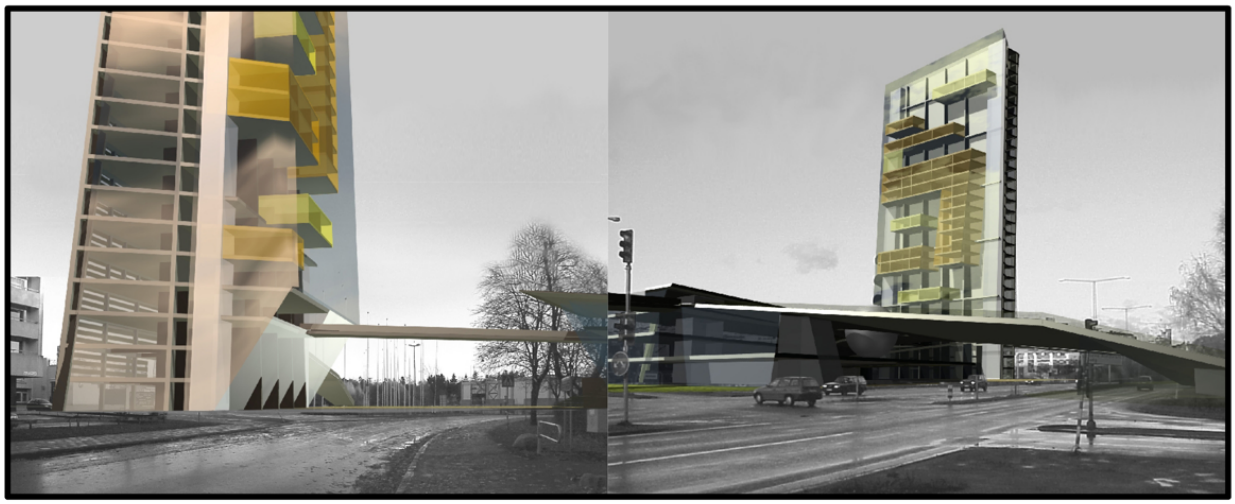

Från Malmvägen

Från Turebergsleden

Kort beskrivning

Förslagsställaren tar ett kraftfullt grepp om såväl hela mässområdet som Turebergsleden. Målet är att skapa förutsättningar för en ny urban livsstil. Medlen är handel, rekreation och ”lifestyle living”. Handeln skall vända sig utåt och åtminstone bildligt bli en del av det offentliga livet utanför mässan.

”The tower”, ”the lid” och ”the plaza” är de centrala byggda delarna.
”The lid” är en upphöjd grön rekreationsyta som från Fågelsångsparkens nivå höjer sig upp över Turebergsleden och kv. Trollvagnen och förbinder den urbana miljön med parkens organiska karaktär. Detta ”lock” bär även en upplyft ny gång- och cykelväg som via en lång bro söderifrån leder rakt in i en ny entré till gamla mässan på tredje våningen i höghuset.

Bebyggelsen i kv Trollvagnen är helt omvandlad och utvidgad maximalt. All parkering är placerad under jord, och byggnaden innehåller istället en ny mässhall som komplement till den nuvarande, combo-bostäder och kommersiella lokaler för det nya urbana livet. Aktiviteterna placeras i fasad.

Höghuset ansluter med sin bredsida mot nuvarande mässhall. Huset har en mycket expressiv utformning. En tunn, skivliknande betongstruktur bär på sin sydväst-sida utskjutande, glest placerade ”boxar” i lätt ramkonstruktion, alltsammans inneslutet bakom en slät glasfasad. Mot nordost täcks betongstrukturen av en gles träskärm med balkonger bakom.

Torget har utvidgats och utgör en tydlig entréplats. Dess södra del är lyft 50 cm i förhållande till huvudtorget vid mässentrén i markplanet. På den höjda delen är bågformade bokhäckar planterade i ett lekfullt mönster som likt en parterr också bildar ett mönster sett uppifrån. I markplanet bidrar den till skapa en upphöjd och avgränsande terrass mot Turebergsleden.

Huvudtorget har ett rutnät av stål i betong med infällda armaturer och munstycken för vattenspel.

Juryns bedömning

Helheten och torget
Projektet har en klart intressant helhetslösning där kv Trollvagnen, som det definieras i detaljplanen, utnyttjas i sin helhet och därmed ansluter på ett bättre sätt till den befintliga bebyggelsen.

Torget har givits ytor så att det kan bli den samlingsplats som eftersträvas. Trollvagnens långa östfasad gör torget till ett läsbart stadsrum i fonden på Malmvägen och en naturlig entré till mässanläggningen. Materialen man valt är vackra och binder samman torget till en helhet. Nivåskillnaden mellan den norra och södra delen är intressant. De material och element man har föreslagit ger möjligheter att skapa ytterligare kvaliteter. T ex är rumsgestaltningen på den upphöjda terrassen tämligen ostrukturerad, och idén med vattenspel skulle kunna utvecklas även här som en ljudkuliss i rummet intill Turebergsleden. Parken söder om Turebergsleden blir p.g.a. torgets stora öppning mot söder en naturlig del av stadsbilden även utan broar.

Mässentrén, platsens viktigaste funktion, är väl synlig – den annonserar sig mot vägen och har fått en storlek och en utformning som står i proportion till de ökade mängder av mässbesökare som den nya mässan kommer att generera. Entréns läge bör dock studeras, både i plan och i höjd, i förhållande till mässans interna layout.

Troligen krävs också någon form av skydd mot fallvindarna från höghuset.

Torgets förlängda fasader har åstadkommits delvis genom att lasttrafiken föreslås ske via Kanalvägen till en ny gata inom mässområdet. Detta koncept strider mot tanken i programmet att skona lokalgatunätet från lasttrafik och angöringstrafik till mässan. I förslaget finns heller ingen direkt angöring till torget från Turebergsleden. Juryn bedömer dock att det bör gå att åtgärda dessa brister och samtidigt behålla torgets mått i stort.

Juryn reagerar också på förslagets vertikala separering av olika kommunikationsslag, och menar att ett sådant förhållningssätt strider mot ambitionen att skapa en levande miljö. Föreslagna broar, överdäckningar m m, i syfte att överbrygga barriärer och skapa sammanhängande system av rum i Sollentuna, blir i sig barriärer som skapar en miljö som man inte längre eftersträvar i Sollentuna.

Kv. Trollvagnen/Låghuset/"The lid"
Låghusets koncept framstår som det enda rätta: P-anläggningen placeras under mark och husets volym ovan mark används för mässverksamhet, handel och boende. Platsen befolkas och aktiveras istället för att användas för parkering.

Betongflaket ("the lid") som är tänkt att öka kontakten med parken och skapa ett entrémotiv till området är onödigt. Trafikintensiteten på Turebergsleden minskar p.g.a. vägens nya utformning och parken kan lätt nås i markplan; den mörka, relativt låga och bullriga passage som betongflaket skapar är ett trist sätt att annonsera en entré; det är också stor risk att det kommer att bli ett oanvänt och ödsligt taklandskap. Locket behövs helt enkelt inte och bör tas bort.

Den föreslagna takträdgården på nuvarande mässan kan fungera bättre än "the lid". Här kan man i enklaste form skapa ett grönt tak, i mer utvecklad form kan man utveckla det till en kafé, rekreations- eller till och med utställningsyta. Frågan är då bara på vilket sätt den kan integreras i mässan och Sollentunas stadsrumsstruktur.

Höghuset
Höghuset visar ett mycket spännande arkitektoniskt anslag, men måste bearbetas ordentligt för att kunna tas på allvar:

- Husets planmått är enorma och måste minskas, framför allt dess bredd.
- Volymgestaltningen innanför glasfasaden är spännande men innehåller för mycket luft för att huset ska vara ekonomiskt försvarbart. Utmaningen blir att effektivisera huset utan att förlora variationen och spänningen.
- Den statiska utredningen visar att höghuset har en instabil konstruktion.
- Materialval och detaljering av fasaderna måste studeras med hänsyn till solavskärmning och underhåll, för undvikande av orealistiska underhållskostnader samt okontrollerad förändring av materialet och därmed av utseendet i ett längre tidsperspektiv.
- De nedersta fyra våningarna kännetecknas av en sned avskärning - ett slags uttryck för husets möte med marken. Samtidigt som detta i princip är ett riktigt grepp, är uttrycket mycket våldsam och tar ingen hänsyn till den lilla människan på torget – skalan är för stor och mikroklimatet troligtvis försämrat.

”Ett par torn”

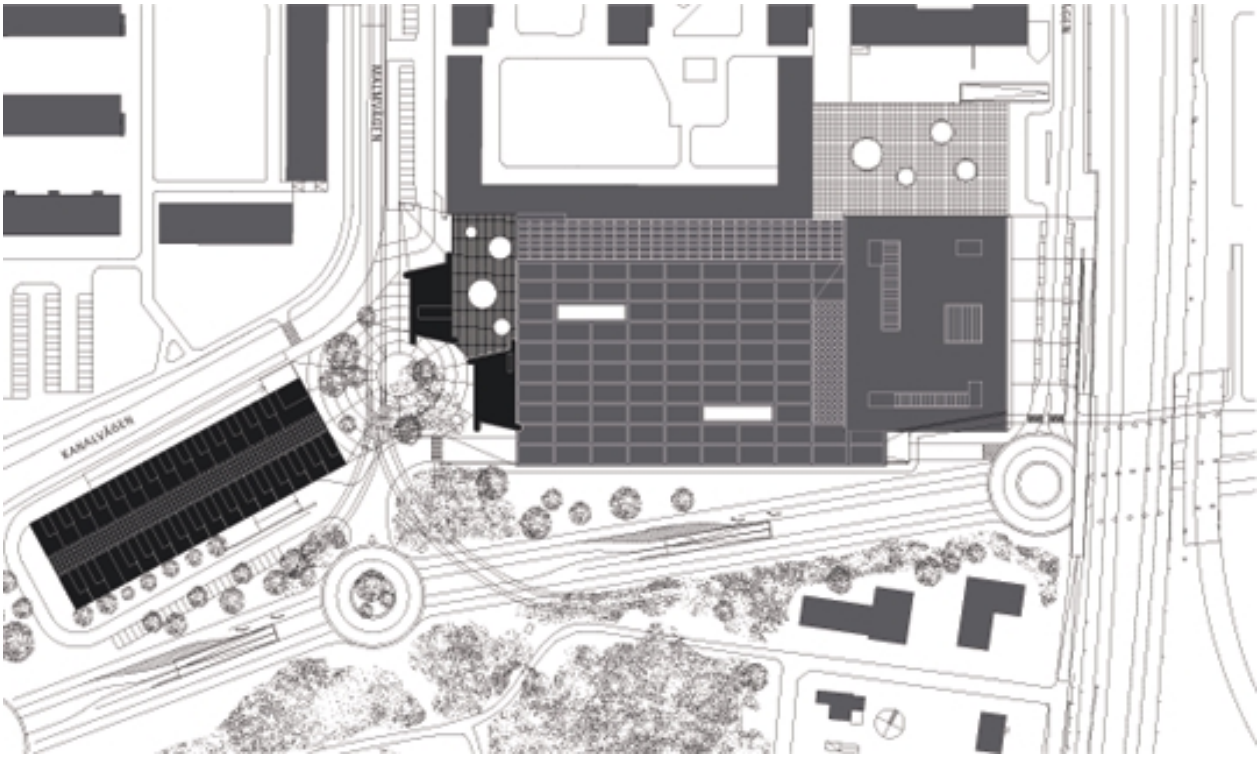

Från Malmvägen

Från Turebergsleden

Kort beskrivning

Såsom mottot antyder har förslagsställaren valt att dela höghuset i två smala torn, placerade intill varandra och i bottenvåningarna sammanlänkade av en utvidgad entréhall till mässan. Hörnplacerade balkonger/burspråk i successivt ökande eller minskande djup ger husen en svajande form.

Parkeringshuset i kv. Trollvagnen är i huvudsak oförändrat i sin planform, påbyggt med radhus i tre våningar på ömse sidor om en hårdgjord körbar gård. Varje radhus har garage mot gården som nås med bil via nuvarande ramp. Detta förutsätter i sin tur en väg runt kvarteret. Hela kv. Trollvagnen föreslås inklätt i metallnät där vildvin ska klänga och förvandla det hela till en ”Törnrosaborg”.

Mellan höghusen och låghuset är inspänt ett glastak, enligt förslagsställaren ”knyckt från Renzo Piano”, under vilket stora tallar ska växa, en invandrad utlöpare av parken på andra sidan vägen.

Juryns bedömning

Helheten och torget

Helhetsgreppet är svagt och liknar på det viset **micro** och **Solvinge**. Även här är intresset för det enskilda objektet större än för stadsbyggnad. Flera av de grepp som kännetecknar projektet är dessutom snarast av jippokaraktär.

Förslagsställaren tar tydligt avstånd från detaljplanens idé om en tydlig stadsfront mot Turebergsleden. Istället för torg föreslår man en skog av bevattnade, resliga furor täckta av ett stort glastak. Träden vandrar symboliskt över Turebergsleden och kopplar mässområdet till parken i söder.

Idén i sig är spännande, men orealistisk inom rådande ekonomiska ramar och klimatförhållanden. Takets utformning kräver stor precision i utförandet för att ge det önskvärda smäckra intrycket. Det går säkert att lösa med andra, enklare konstruktioner och eluppvärmning, men de vuxna tallarna är inte lika lätta, speciellt inte med P-däck under. Så stora tallar finns idag inte att köpa i Sverige. Först om 40 år kan vi närma oss det utseende som illustreras på perspektiven.

Utan kostnadstak kan det vara genomförbart att flytta stora furor till torget, men det kräver att man tar ytterst seriöst på uppgiften. Det kräver bestämd vilja från beställaren, stora resurser och ett mycket kunnigt team av landskapsarkitekter, markvetare, plantskolister och konstruktörer för att det skall vara möjligt att genomföra. Väl på plats krävs noggrann tillsyn, konstbevattning och lösning av en mängd problem, t ex saltstänkskydd.
Det vore, i det fall det genomfördes, ett projekt som skulle ge stor uppmärksamhet och som förstås skulle förberedas och följas upp med forskning. På det sättet skulle det kunna bli den aspekt av projektet som blir mest uppmärksammad internationellt.

Förslagsställaren tycks dock inte särskilt medveten om de krav som genomförandet ställer. Illustrationen av träd runt parkeringshuset och Turebergsleden förefaller gjord utan annan tanke än att det vore trevligt med lite träd framför husen och att långa tallar är snygga och formmässigt spelar mot arkitekturen.

Platsens planform är vag och obestämd. Huvudentrén till mässan är avskärmad från torget av det västra höghuset. Det tar bort den kanske viktigaste attraktionen från torget, dvs. andra mässbesökare, människor som är på väg eller som väntar. Dessutom vänder sig torget mot Turebergsleden och en mer omfattande trafikapparat än i något av de andra förslagen.

Intressant är att höghusens bottenvåningar har givits en egen distinkt behandling. Den vackra, varma färgen och avvikande fönstersättningen skapar en sockel som har en klar relation till närområgivningen och ger en bra närmiljö med en mänsklig skala.

Kv. Trollvagnen/Låghuset
Förslaget för kv. Trollvagnen följer inte intentionerna och kraven i detaljplaneförslaget. Förslagsställaren har dels inte fyllt ut kvarteret söderut mot rondellen som begärts, och dels är förslaget en våning högre än tillåtet. I denna del måste förslaget därför omarbetas i sin helhet.

Idén att ta upp bilarna på taket/gården, som i alla fall har en potential att bli en välkomnande oas, har juryn ingen förståelse för. Garagen är dessutom extremt små och utrymmet mellan husen litet.

Den föreslagna fasadbeklädnaden illustreras med ett foto på växtklädda, exakt formklippta lusthus i en park. Denna gröna fasad blir svår att realisera på vår breddgrad och känns dessutom väldigt malplacerad. Det visar bara hur svårt det är att ta hand om fasader som inte har något levande innehåll bakom sig. Förslagsställaren kunde med fördel ha lagt ner mer tid och kraft på materialval och utformning av stadsrummen.

Höghuset(-n)
Två torn istället för ett är ett intressant grepp, trots ev. risk för negativa associationer till WTC. Dels kan det ge en siluett som skiljer sig från de ”vanliga” kontorshusen, dels ger det effektiva och ljusa planlösningar vilket förslagsställaren också anger som motiv. Måtten blir mer ”bostadsaktiga”.

Tornen står dock alltför nära varandra, blott ca 10 meter. Närheten gör att de ur de flesta vinklar uppfattas som en volym och att lägenheterna, speciellt balkongerna, får mycket närgången insyn. Den roliga svajiga formen åstadkommes med enkla, överkomliga medel.

Husens höjder är inte avgörande för volymens proportioner, samtidigt skapar volymen möjlighet att utveckla stadsbilden med ytterligare höga hus.

Marknadsutredningen avseende lägenheternas attraktivitet ger höga poäng till lägenheterna i detta förslag. De är även mycket bra för combo-konceptet eftersom företagen här har möjlighet att skapa en egen identitet på ¨sitt¨ plan.

Höghusen har en bra nyttjandegrad av ytorna men ekonomin är inte helt optimal med hänseende till att den statiska utredningen visar att stommen kräver bärning i fasad för att klara vridstyvheten.

Övrigt
Presentationsmaterialet är något glättigt.

”micro”

Från Malmvägen

Från Turebergsleden

Kort beskrivning

Förslagsställaren har låtit parken söder om Turebergsleden vandra in över tävlingsområdet för att skapa en urban park, ”en parafras på Parc de la Villette” som omfattar en kvadrat med 260 m sida.

Höghuset har en parallellogram-formad plan som ger det ett smäckert, skivliknande utseende. Fasaden varieras med små invinklingar av fasadpartierna, individuellt utformade för varje våning. Hela byggnaden är insvept i ett hölje av metallnät som kan öppnas och stängas våningsvis.

Parkeringshuset i kv Trollvagnen är i öster och söder motbyggt med två punkthus i 11 resp 7 våningar. I väster avslutas kvarteret med en friliggande vinklad byggnad i 11 våningar.

Torget illustreras som en del av den urbana parken, med stora träd utspridda över hela ytan.

Juryns bedömning

Helheten och Torget

Förslagsställarna visar kännedom om tomten och redovisar en bra analys, bl a av Turebergsleden som miljö.

Detaljplanens idé om en tydlig stadsfront mot söder avvisas av förslagsställaren och ersätts med ett försök att integrera mässområdet i en nygestaltad park på andra sidan Turebergsleden, tänkt som en trädplanterad gata men fortfarande en svårpasserad trafikapparat med ansenliga mått. Denna urbana park kan, om den lockar folk, bli attraktiv. Formen är stiligt klassicistisk och väl inordnad i den samlade struktur man skisserar för området. Men hur får man parken befolkad? Större delen av den ligger på andra sidan en förortstrafikled, har inga särskilda attraktioner angivna och sträcker sig ut mot ett trött villaområde. Delen norr om Turebergsleden består mest av överblivna ytor mellan höga byggnader.

Torg i traditionell mening saknas. Vad som finns är en trädbevuxen passage mellan höghuset och kv Trollvagnen med oklar avgränsning mot söder och trafikleden. Den knapphändiga redovisningen gör platsens kvaliteter svårbedömda. Träden är viktiga med hänsyn till vindar, men man kan misstänka att vinden i Malmvägens förlängning trots det kan bli besvärande i vissa väderlekstyper.

Förslaget som helhet visar släktskap med den planeringssyn som ligger bakom den miljö som finns i Sollentuna. Frågan är om detta är vad som eftersträvas.

Kv. Trollvagnen/Låghuset

Idén med flera volymer av varierande storlek och höjd som är tänkta att bilda en vital och spännande helhet oavsett innehållet är intressant ur stadsbyggnadsperspektiv i denna ytterstadsmiljö.
Dessvärre måste resultatet betecknas som ett misslyckande: de nya byggnadskropparna, som uppenbarligen placerats och gestaltats i första hand för att upplevas på långt håll och av förbipasserande på Turebergsleden, formar en oattraktiv och föga stadsmässig närmiljö med meningslösa utrymmen mellan husen. En stilig skog på parkeringshusets tak hjälper inte upp situationen.
Byggnadshöjderna överskrider kraftigt angivna maxhöjder i detaljplaneförslaget.

Höghuset

Höghuset är väl genomarbetat såväl funktionellt och tekniskt som ekonomiskt, med rimliga om än inte särskilt poetiska planlösningar. Husets arkitektoniska gestalt är inte ointressant, men fram-står inte med någon stark egen identitet eller tydlig relation till platsen. Idén med nätet i fasad kan vara intressant, men redovisningen av det är bristfällig: Hur ser det ut? Hur stängs och öppnas nätet? O.s.v., o.s.v.

Övrigt

Presentationsmaterialet är utformat på ett så nedtonat sätt att det blir svårsålt till beslutsfattare.

”Solvinge”

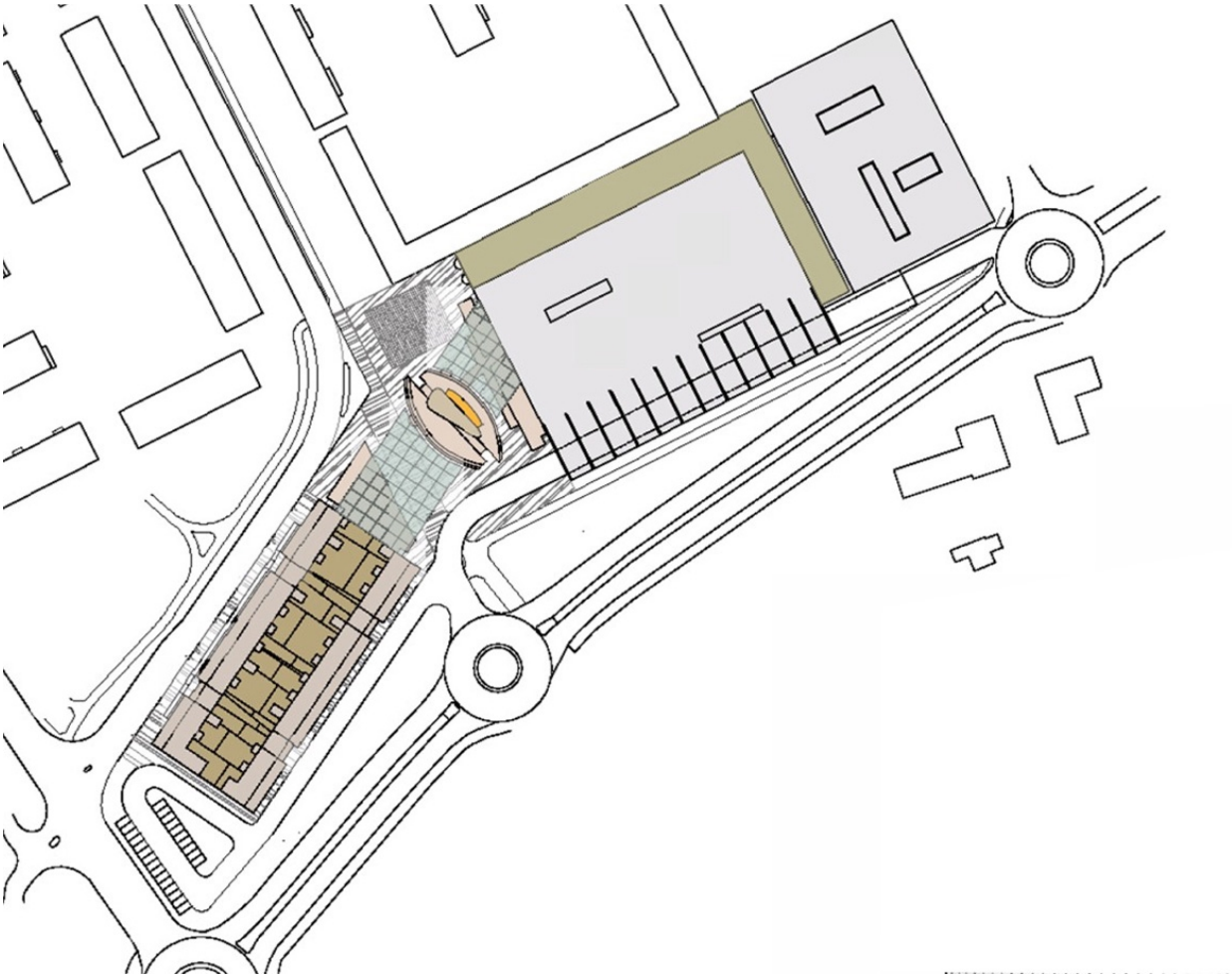

Från Malmvägen

Från Turebergsleden

Kort beskrivning

Platsen mellan mässbyggnaden och kv. Trollvagnen täcks med ett glastak, ur vilket ett slankt höghus med båtformad plan skjuter upp i Malmvägens fond. Platsens breddmått är minskat genom att både mässbyggnadens och parkeringshusets fasader mot torget är motbyggda med kommersiella lokaler i två-tre våningar.

Parkeringshuset i kv Trollvagnen är oförändrat i plan och volym, men på taket påbyggt med tvåvånings radhus som kragar ut längs långsidorna för att medge en större takträdgård. Varje radhus har mot gården en friliggande liten ”holk” som kan användas t ex som arbetslokal.

Juryns bedömning

Helheten och ”Torget”
Helhetsgreppet är svagt, utan stark egen identitet - låghusdelen ligger fortfarande insnärjd i en oförändrad trafikapparat och visar inte ens vilja att ansluta till den omgivande befintliga bebyggelsen eller att forma den efterfrågade stadsfronten mot söder.

Torget i Malmgatans fond splittras av höghuset som fått en relativt framskjuten placering. Utrymmena intill höghusets bas framstår mer som restutrymmen än ett medvetet gestaltat torg med uteplatser. Entrén till Mässan lämnas i befintligt läge men får inget uttryck eller stöd i uterummets form eller storlek.
Platsen mellan höghuset och Trollvagnen har reducerats till en takförsedd hållplats.
Det stora glastakets bärning antyds inte ens.

Förslaget framstår som ett exempel på dagens ”objektfixering” på bekostnad av kontextuell stadsbyggnad.

Kv. Trollvagnen/Låghuset
Förslaget för Trollvagnen uppfyller inte detaljplaneförslagets idé om stadsfront och utnyttjande av kvarteret. Entrébyggnaden mot ”torget” är en bra idé – bättre med innehåll än med döda och trista P-husfasader, men varför inte ”klä in” P-huset på de andra sidorna?

P-huset har istället ”garnerats” med radhus utlagda kring en grön gård som tycks kunna bli ett trevligt miljötillskott. Gårdens utformning redovisas i enlighet med rådande mode i de internationella landskapsarkitektur- och arkitekturtidskrifterna och är därmed något svårtolkad.

Combo-bostädernas uppläggning med ett separat kontor som en gårdsflygel förefaller bra.

Utkragningen av bostadsvåningarna ger speciella problem. Den moderna arkad man påstår sig skapa saknar alla den klassiska arkadens kvaliteter. Det som ger skydd mot solen och behaglig skugga i Medelhavsklimatet blir ofta fuktigt, kallt och dragigt i vårt klimat.

Höghuset
Förslaget har ett elegant format höghus, som förmodligen kan bli ett landmärke med förutsättningar att bli en symbol för Sollentuna centrum, trots släktskap med Kista Residence Tower. Husets fasaduttryck varieras på ett tilltalande sätt.

Höghusets typiska planlösning är stram, enkel, logisk och relativt flexibel, men denna planform upprepas schablonmässigt oavsett om det handlar om bottenvåning eller 30 våningar upp. Huset kan på så sätt uppfattas som ”metervara”.

Tyvärr är höghuset dåligt förankrat i platsen. Dess konvexa form göra att det inte bidrar till rumsbildningar runt sig. Tvärtemot vad förslagstexten säger kommer det att saknas rumsbildningar

där man har lust att slå sig ner eller ens stanna upp. Den konvexa formen fungerar bra ur klimatsynpunkt på volymens högre delar , där den minskar de nedåtriktade luftströmmarna, men har den motsatta effekten i marknivå, där markvinden accelereras just i de lägen där lä är eftersträvansvärt.

Övrigt
Många av de kvaliteter som entusiastiskt framhålls i förslagets beskrivningstext är svåra att spåra i illustrationerna. Att t ex framställa en utkragning över en sluten garagevägg intill en trafikapparat som ”en modern arkad” med stora miljökvaliteter är väl magstarkt.

Förhoppningarna på trafikapparatens attraktionskraft är dock stor: från ”en fransk balkong kan du ta del av gatulivet som sker både utanför och under din bostad”.

Sammanfattande bedömning

Detaljplanens betoning av det stadsmässiga är en markering av att stadsrummens gestaltning är viktig. Betoningen av det estetiska tolkar juryn som ett uttryck för behovet av ett samlat estetiskt uttryck i centrum, att detta idag saknas samt att behandlingen av tävlingsområdet gärna skall vara del i och inspiration till en estetisk förnyelse av Sollentuna centrum. I planförslaget betonas också att Turebergsleden skall omformas till en boulevard och ett promenadstråk samt att bebyggelsen skall ha en framsida mot denna.

Sollentuna kommun och Skanska har genom dessa formuleringar betonat att stadsrumsgestaltningen är en viktig aspekt vid utvecklingen av tävlingsområdet. Juryn kan konstatera att inget av förslagen har på ett övertygande sätt hanterat dessa frågor.

Kv. Trollvagnen/Låghuset
Av förslagen är det endast ”**1, 2 - tree**” och ”**micro**” som gör ett försök att anta detaljplanens utmaning att här skapa medvetet gestaltade stadsfronter och gaturum.

”**1, 2 - tree**” omskapar hela kvarteret i en för platsen ny och djärv arkitektur som skapar en tydlig front mot söder, fyller byggnaden med verksamheter och bostäder samt placerar bilarna under marken. I dessa delar är förslaget intressant och tankeväckande. Juryn kan däremot inte sympatisera med den långtgående trafikseparingen och det stora locket över Turebergsleden som snarast förstärker intrycket av trafikled.

"**Micro**" innehåller ett flertal byggnadskroppar inom kvarteret Trollvagnen. Placering och utformning av dessa är emellertid gjord utan omsorg om de rum som bildas och de bidrar därför inte på ett övertygande sätt till nya gaturum eller till att definiera kvarteret.

”**Micro**” föreslår också, liksom ”**Ett par torn**”, att Fågelsångsparken får växa över Turebergsleden. Juryn har inte övertygats om att en oklar gräns mellan park och stadskvarter är bättre än detaljplaneförslagets idé om en tydlig stadsfront mot parken.

Torget
Torget är ett av de viktigaste stadsrummen i det nya Sollentuna centrum. Av förslagen är det endast ”**1, 2 - tree**” som skapar ett väldefinierat torg. ”**Solvinge**” innehåller endast en spårvägshållplats i torgets läge, medan en entréplats till mässan benämns torg. ”**Ett par torn**” visar en trädbevuxen plats under tak som saknar mycket av ett torgs kännetecken. Den platsbildning som finns i ”**micro**” är dåligt definierad.

Torget ska utöver att vara en vistelse- och entréplats även fungera som en kommunikationsyta för viktiga gång- och cykelstråk. Inget av förslagen ägnar någon djupare uppmärksamhet åt hur detta ska gå till. I ”**1, 2 - tree**” redovisas gångförbindelser som är upplyfta till ett högre plan. Därmed är detta det enda förslaget som tar tag i frågan, men på ett sätt som avviker från intentionen i programmet och detaljplaneförslaget - att befolka torget. Eftersom ”**1, 2 - tree**” har störst utrymme på torget för att hantera kommunikationsfrågorna framstår det som det förslag som har den största utvecklingspotentialen i detta avseende, även beträffande den eventuella framtida spårväg som ska kunna passera genom området.

Höghuset

Juryn konstaterar att höghuset är den del av uppgiften som de tävlande haft lättast att finna goda lösningar för. Samtliga förslag visar höghus med kvaliteter av skilda slag, men inget är invändningsfritt:

- **1,2 – tree**: arkitektoniskt mycket spännande och unikt men alltför dominerande samt tekniskt och ekonomiskt ogenomförbart.
- **Ett par torn**: intressant uppdelning i två torn med därav följande planlösningsfördelar och karaktäristiskt utseende men alltför tätt placerade och konstruktivt tveksamma.
- **micro**: rationellt och funktionellt, viss egenart i gestaltningen men kanske lite tråkigt.
- **Solvinge**: beprövad vacker form men lite svag identitet.

Det är intressant att notera att i två av förslagen, "**Ett par torn**" och "**Solvinge**", har den höga byggnaden kombinerats med ett tak över "torget". På det sättet blir de nedre våningarnas betydelse för torget väldigt tydlig:

Höghusets pelarform behöver, precis som kolonnerna i den antika arkitekturen, bearbetas i sitt möte med horisontalplanet. Kanske man borde låta byggnaden landa i en plint eller bas, bestående av en envånings- eller tvåvåningsbyggnad, som "skalar" ned höghuset och samtidigt formas så att intressanta rumsbildningar skapas.
Här blir den svåra arkitekturuppgiften som denna tävling innebär tydlig. Höghuset är ett arkitektoniskt fristående objekt som skall landa i en plats där de krav som formas på miljön i första hand har med stadsrummet att göra. Härigenom skall det höga huset både fungera som ett objekt i det större landskapssammanhanget och som en del av de volymer som inte spelar huvudrollen utan underordnar sig stadsrummens logik och villkor.

Det höga huset bör därför kunna ses i två delar, den del som bidrar till torgets rumsbildning och den del som upplevs på längre avstånd. Med detta synsätt kan höghusdelen delvis ses som oberoende av torget och kvarteret Trollvagnen. Detta innebär att höghusdelen kan tillåtas stå på en sockel, vilket inte något bidrag föreslår. Sockeln skulle också kunna bidra till att bemästra de vindar som tenderar att uppstå kring höga byggnader.

En insikt som juryn vunnit är att kravet på att i denna miljö skapa något unikt som ska fastna i besökarens minne inte nödvändigtvis måste knytas till just höghuset. Det finns gott om möjligheter att i den lilla skalan skapa unika inslag som tjänar detta syfte. Exempelvis skapar förslaget "**Ett par torn**" något unikt genom de uppvuxna tallarna under tak på torget.

Juryns beslut

Juryn finner att samtliga fyra förslag innehåller intressanta delar, men att alla även har grundläggande brister som inte låter sig bearbetas utan genomgripande förändringar av hela förslagen. Juryn har därför funnit det både olämpligt och omöjligt att nu välja ut ett av förslagen att lägga till grund för fortsatt projektering. Att förena delar av flera förslag är heller ingen framkomlig väg.

Juryn har dock funnit att två av förslagen - ”**Ett par torn**” och ”**1, 2 – tree**” – har en större utvecklingspotential än de övriga.

”**Ett par torn**” för **idén med två torn.**

”**1, 2 – tree**” för **ett intressant helhetsgrepp, en vacker torgbildning och en arkitektonisk ambition med stor potential.**

Juryn har därför beslutat att inbjuda upphovsmännen till förslagen ”**Ett par torn**” och ”**1,2 – tree**” att i ytterligare ett tävlingssteg – en **omtävling** – förändra och utveckla sina förslag inför ett slutligt ställningstagande.

För denna omtävling kommer ett nytt tävlingsprogram att upprättas och särskild ersättning att utgå. Med hänsyn till det pågående detaljplanearbetet samt aktuella idéer om ytterligare utveckling av Sollentunamässan beräknas starten av omtävlingen att kunna ske inom ca två månader.

Sollentuna 2002-03-07

Boris Culjat

Torbjörn Suneson

Jan Enfors

Lars Keski-Seppälä

Olle Huusko

Tobias Hinderson

Leif Dahlén

Förslagsställare

Enligt tävlingsförslagens namnsedlar, öppnade efter avslutad bedömning.

”1, 2, Tree”

SNØHETTA AS, Oslo, genom

- **Robert Anderson** — **architect**
- Mikael Pedersen — architect
- Astrid Renata Van Veen — architect
- Jenny B. Osuldsen — landscape architect

Medarbetare

- Cecilia Landmark — architect
- Joshua Teas — architect
- Ole Gustavsen — architect

Partner

- Kjetil T. Thorsen — architect

”Ett par torn”

Wingårdh Arkitektkontor AB, Göteborg, genom

- Gert Wingårdh — arkitekt SAR

Medarbetare

- Josefin Kastberg — arkitekt SAR
- Karin Wingårdh — arkitekt SAR
- Per Söderberg — arkitekt SAR
- Lotta Rosell — 2D grafik
- Jessika Lindblad — arkitekt KTH, 2D grafik
- Fredrik Gullberg — 3D grafik
- Daniel Frickeus — 3D grafik

Modell: Modellrepro Anders Olsson

- Anders Olsson

”micro”

Berg Arkitektkontor AB, Stockholm, genom

- Esbjörn Adamson
- Tor Lindstrand
- Fredrik Larsson
- Ulrika Berggren

Modell: Fredrik Cavalien
NOD: Natur Orienterad Design AB genom

- Petter Hauffman
- Johan Paju

3D: Vaclav Komarek

”Solvinge”

Arkitekturkompaniet AB, Göteborg, genom

- Pietro Raffone — arkitekt SAR
- Dennis Lindgren — arkitekt SAR

Medarbetare

- Oskar Nordenmark — arkitekt

- Karin Löfgren — arkitekt
- Erik Persson — arkitekt
- Olof Selander — arkitekt